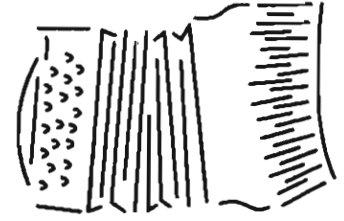

Nyt laulun tahdon laulella

Amerikansuomalaisten musiikkiperinne ja laulut ovat Suomen tutkimuskentässä saamassa oikeutetusti niille kuuluvan aseman. Yleensä ottaen on kyllä ymmärretty, että tämä musiikkiperinne on osa yhteistä kansallista kokonaisuutta. On kuitenkin tarvittu sitkeyttä ja pitkämielisyyttä aiheen saamiseksi laajempaan tietoisuuteen. Varojen puute on yleensä ollut tutkimisen ja tiedottamisen suurimpana esteenä. Tutkimuksellista väylää ovat avanneet Pekka Gronow, Simo Westerholm, Toivo Tamminen ja Hannu Saha, joiden työt ja artikkelit ovat ansiokkaita ja lukemisen arvoisia. Niistä saa erinomaisen käsityksen tämän monitahoisesta musiikkikulttuurin eri alueista.

Täydentääkseni tähän mennessä asiasta syntyneitä kuvia, olen paneutunut tutkimuksessani, "100 vuotta siirtolaismusiikkia", amerikansuomalaisen musiikkiperinteen uuteen puoleen – laulujen sanoituksiin.

Veikko Lavi totesi osuvasti, että jokainen ihminen on laulun arvoinen ja Amerikassa ovatkin suomalaiset laulaneet monta tarinaa. Valitettavaa vain on, että osa noista lauluista tuntuu kadonneen sitä mukaa kuin vanhat siirtolaispolvet ovat väistyneet. Heilläkin on ollut sanottavansa, mutta yksittäisen tutkijan on vaikea tavoittaa varhaisemmista lauluista muuta kuin etäinen, satunnainen kaiku menneestä. Ilman suomalaisten ja amerikansuomalaisten apua tämäkin olisi mahdotonta.

Mistä sitten lauluissa on kysymys? Miksi ne minua kiinnostavat? Siksi, että lauluihin on voitu mahdollistaa elämisen koko kirjo, iloineen ja suruineen, menestymisineen ja tappioineen. On muistettava, että laulut olivat ja ovat aina osa oman aikakautensa tiedonvälitystä. Muutama esimerkki valaisee asiaa.

Vuosisadan alkupuolella Santeri Mäkelä osasi laittaa tunteensa seuraavaan asuun laulussa "Siirtolaisen koti-ikävä", josta osa kuului näin:

*Kun lasna muinoin äidin valpas silmä
kuin tähti kehdon yli valvoili
ja äidin suukko kyyneleeni kuivas
ja isän syli uneen uuvutti.*

*En tiennyt silloin,
että elon myrskyt niin tuimasti
mun purttani tuodittaa
ja purtein kauas temmeltävät tyrskyt
pois kotirannoilta kuljettaa.*

Vanha maa pysyi läheisenä monelle lähtijälle. Hiukan myöhemmin Amerikan maa saattoi antaa aiheen Soon Piikille riimitellä, kuten laulussa "Ennen Parempina Aikoina – Ja Nyt":

*Ennen sitä elettiin touhussa ja työssä
Tuttavat ja vierahamme yhdessä raatoi myös.
Arkipäivät ylitöineen ajan tyyten vei;
Sunnuntaisin jatkettiin, kun lyhyeks' viikko jäi.
Eipä silloin uskottu ett' työkin voisi loppuu,
Kaikki kilvan, hikipäässä, piti kovaa hoppuu.*

Suuri lamakausi 1930-luvulla ulotti vaikutuksensa lähes kaikkien elämään.

Lauluja on jäljellä, mutta niiden löytämiseksi tarvitsen apuanne. Jos Teillä on tallella esimerkiksi vanha Amerikan perua oleva käsinkirjoitettu lauluvihko, johon isoisänne tai isoäitinne tai joku muu sukulaisenne on kirjoittanut omia laulujaan tai laittanut paperille suositun laulun, tai muistatte itse jonkin laulun, niin ottakaa yhteyttä:

**Tutkija Juha Niemelä
Siirtolaisuusinstituutti
Piispankatu 3,
20500 Turku, Finland**